

ΚΑΤΆ

κατά, πρόθ. [<αρχ. κατά], κατά. **1.** εναντίον: «εσύ είσαι κατά μ' αυτά που είπα;». **2.** με αιτιατική δηλώνει χρονικό ή τοπικό προσδιορισμός: «κατά το βραδάκι πήγαμε κατά Κρήνη μεριά». (Λαϊκό τραγούδι: *καθώς περνούσα βιαστική προχτές κατά την Πλάκα με σταματάει ένας νταής κάποια καινούρια μάρκα*). **3.** δηλώνει μερισμό: «μοιραστήκαμε κατά τριάδες και μπήκαμε στα αυτοκίνητα». **4.** δηλώνει τρόπο: «κατά πώς θα διαχειριστείς τα χρήματά σου θα περάσεις και το μήνα». **5.** δηλώνει αναφορά, σύγκριση: «δεν το παίρνει ούτε κατά πλάτος ούτε κατά ύψος». **6.** με ουδ. άρθρο στον πλ. **τα κατά**, όλα όσα οδηγούν σε αρνητική απόφαση ή κρίση σχετικά με κάτι: «απ' ό,τι βλέπω, σ' αυτή τη δουλειά περισσότερα είναι τα κατά από τα υπέρ γι' αυτό και δε θα πάρω μέρος». Συνών. *τα μείον / τα πλην*. Αντίθ. *τα συν / τα υπέρ*. (Ακολουθούν 110 φρ.)·

- ακολουθώ κατά βήμα (κάποιον), βλ. λ. [βήμα](#)·
- ακολουθώ κατά πόδας (κάποιον), βλ. λ. πόδι·
- αφήνω κατά μέρος, βλ. λ. μέρος·
- βάζω κατά μέρος, βλ. λ. μέρος·
- έχω κατά νου να..., βλ. λ. [νους](#)·
- κατ' ανάγκη, βλ. λ. ανάγκη·
- κατ' αρχάς, βλ. λ. αρχή·
- κατ' αρχήν, βλ. λ. αρχή·
- κατ' αυτή την έννοια, βλ. λ. [έννοια](#)²·
- κατ' εικόνα και ομοίωσιν, βλ. λ. [εικόνα](#)·
- κατ' εμέ, σύμφωνα με τη γνώμη μου, με την άποψη μου: «κατ' εμέ, έχεις απόλυτο δίκιο»·
- κατ' ευχήν, βλ. λ. ευχή·
- κατ' οίκον, βλ. λ. οίκος·
- κατ' όνομα, βλ. λ. όνομα·
- κατ' ουσίαν, βλ. λ. ουσία·
- κατά βάθος, βλ. λ. βάθος·
- κατά βάση, βλ. λ. βάση·
- κατά βήμα, βλ. λ. [βήμα](#)·
- κατά βούλησιν, βλ. λ. βούληση·
- κατά γενική απαίτηση, βλ. λ. [απαίτηση](#)·
- κατά γενική ομολογία, βλ. λ. ομολογία·

- κατά γράμμα, βλ. λ. [γράμμα](#).
- κατά διαβολική σύμπτωση, βλ. λ. σύμπτωση.
- κατά δω, βλ. λ. εδώ.
- κατά καιρούς, βλ. λ. καιρός.
- κατά κακή μου τύχη, βλ. λ. τύχη.
- κατά καλή μου τύχη, βλ. λ. τύχη.
- κατά κάποιαν έννοια, βλ. λ. [έννοια](#)².
- κατά κάποιον τρόπο, βλ. λ. τρόπος.
- κατά κει, βλ. λ. εκεί.
- κατά κοινή απαίτηση, βλ. λ. [απαίτηση](#).
- κατά κοινή ομολογία, βλ. λ. ομολογία.
- κατά κόρον, βλ. λ. κόρος.
- κατά κόσμον, βλ. λ. κόσμος.
- κατά κράτος, βλ. λ. κράτος.
- κατά κύματα, βλ. λ. κύμα.
- κατά κύριο λόγο, βλ. λ. [λόγος](#).
- κατά λάθος, βλ. λ. λάθος.
- κατά λέξη, βλ. λ. [λέξη](#).
- κατά μάνα και πατέρα, κατά γιο και θυγατέρα ή κατά μάνα κατά κύρη, κάναμε και γιο Ζαφείρη ή κατά μάνα κατά κύρη, κατά γιο και νοικοκύρη, βλ. λ. μάνα.
- κατά μέσα μεριά, βλ. λ. μεριά.
- κατά μέτωπο, βλ. λ. μέτωπο.
- κατά μήκος, βλ. λ. μήκος.
- κατά μήκος και πλάτος, βλ. λ. μήκος.
- κατά παραγγελία, βλ. λ. παραγγελία.
- κατά παράδοση, βλ. λ. παράδοση.
- κατά περιόδους, βλ. λ. περίοδος.
- κατά πολύ, βλ. λ. πολύς.

- κατά πόσο, βλ. λ. [πόσος](#).
- κατά πού πέφτει; (το τάδε μέρος), προς ποια διεύθυνση βρίσκεται; πού βρίσκεται(;): «κατά που πέφτει η Καμάρα;»·
- κατά προσέγγιση, βλ. λ. προσέγγιση·
- κατά πρόσωπο, βλ. λ. πρόσωπο·
- κατά πρώτο λόγο, βλ. λ. [λόγος](#)·
- κατά πώς βλέπω τα πράγματα, βλ. λ. [πρά\(γ\)μα](#)·
- κατά πώς δείχνουν τα πράγματα, βλ. λ. [πρά\(γ\)μα](#)·
- κατά πώς έρχονται τα πράγματα, βλ. λ. [πρά\(γ\)μα](#)·
- κατά πώς έστρωσες, θα κοιμηθείς ή κατά πώς στρώσεις, θα κοιμηθείς, βλ. λ. στρώνω·
- κατά πώς θέλω, βλ. λ. θέλω·
- κατά πώς λέγεται, βλ. λ. λέω·
- κατά πώς λέει, βλ. λ. λέω·
- κατά πώς λένε, βλ. λ. λέω·
- κατά σειρά, βλ. λ. [σειρά](#)·
- κατά σειρά προτεραιότητας, βλ. λ. προτεραιότητα·
- κατά σύμπτωση, βλ. λ. σύμπτωση·
- κατά συνείδηση, βλ. λ. συνείδηση·
- κατά συνθήκη(ν), βλ. λ. συνθήκη·
- κατά τ' άλλα, βλ. λ. άλλος·
- κατά τ' άλλα καλά, βλ. λ. άλλος·
- κατά τα κέφια μου, βλ. λ. κέφι·
- κατά τα λεγόμενά του, βλ. λ. λεγόμενα·
- κατά τα φαινόμενα, βλ. λ. φαινόμενο·
- κατά τη γνώμη μου, βλ. λ. γνώμη·
- κατά την άποψή μου, βλ. λ. άποψη·
- κατά την εκτίμησή μου, βλ. λ. εκτίμηση·
- κατά την κρίση μου, βλ. λ. [κρίση](#)·

- κατά τι, κάπως, λίγο: «είναι κατά τι μεγαλύτερο || είναι κατά τι μικρότερο»·
- κατά το γάιδαρο και το σαμάρι, βλ. λ. [σαμάρι](#)·
- κατά το δικό σου πήχη πανί δε σου πουλούν, βλ. λ. πήχης·
- κατά το δυνατό(ν), βλ. λ. δυνατό·
- κατά το ήμισυ, βλ. λ. [ήμισυ](#)·
- κατά το κεφάλι και το κούρεμα, βλ. λ. [κούρεμα](#)·
- κατά το Μαστρογιάννη και τα κοπέλια του, βλ. λ. [κοπέλι](#)·
- κατά το μεζέ και το πιρούνι, βλ. λ. [πιρούνι](#)·
- κατά το νου και γνώση ή κατά το νου κι η γνώση, βλ. λ. [νους](#)·
- κατά το πάπλωμα και το ξάπλωμα, βλ. λ. πάπλωμα·
- κατά το συνήθειο, βλ. λ. [συνήθειο](#)·
- κατά το συνήθειό του, βλ. λ. [συνήθειο](#)·
- κατά τον άγιο και το κερι του, βλ. λ. [άγιος](#)·
- κατά τον καιρό και το χορό, βλ. λ. καιρός·
- κατά τόπους, βλ. λ. τόπος·
- κατά τύχη, βλ. λ. τύχη·
- κατά φαντασίαν ασθενής, βλ. λ. φαντασία·
- κατά φωνή, βλ. λ. [φωνή](#)·
- κατά φωνή και το πουλί, βλ. λ. [φωνή](#)·
- κατά φωνή κι ο γάιδαρος, βλ. λ. [φωνή](#)·
- κατά φωνή κι ο Λάζαρος, βλ. λ. [φωνή](#)·
- κόρη μου, κατά τον άντρα σου να σειέται η ποδιά σου, βλ. λ. [κόρη](#)·
- πάει κατά διαβόλου η δουλειά, βλ. λ. δουλειά·
- παίρνω κατά μέρος, βλ. λ. μέρος·
- πάω κατ' ανέμου, βλ. λ. άνεμος·
- πάω κατά διαβόλου, βλ. λ. [διάβολος](#)·
- πάω κατά καπνού, βλ. λ. [καπνός](#)¹·
- πήγαν κατά τα πευκάκια, βλ. λ. πευκάκι·

- πυρ κατά βούλησιν, βλ. λ. πυρ·
- τα κατά συνθήκη(ν) ψεύδη, βλ. λ. συνθήκη·
- τα συν και τα κατά, βλ. λ. συν·
- τα υπέρ και τα κατά, βλ. λ. [υπέρ](#)·
- την πήγε κατά τα πευκάκια, βλ. λ. πευκάκι·
- το κατά δύναμη(ν), βλ. λ. δύναμη·
- το κατά κεφαλήν (ενν. εισόδημα, χρέος), βλ. λ. [κεφαλή](#)·
- τον στέλνω κατά διαβόλου, βλ. λ. [διάβολος](#)·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας